

SDG-komiteen for høyere utdannings innspill til Stortingsmelding for bærekraft

Vi takker for muligheten for å gi innspill til utkastet og vil understreke at for å kunne nå Agenda 2030, vil økt kompetanse i alle deler av samfunnet, være helt avgjørende. Med dette som utgangspunkt har vi følgende innspill:

1. Forskningsbasert kunnskap må i større grad gjenspeiles i beslutningene i samfunnet. [En rapport fra TiK-senteret](#) ved Universitetet i Oslo viser at forvaltningen ikke i tilstrekkelig grad benytter seg av forskning i sine arbeidsprosesser. Det trengs enda bedre strukturer og prosesser for samarbeid mellom forskningsmiljøene og forvaltningen.
2. UNESCO har i flere rapporter ([deriblant denne](#)) vist at utdanning er helt sentral for å nå bærekraftsmålene. I kapittel 4.12 oppgis det at bærekraftig utvikling nå er integrert i alle utdanningsnivåer i Norge. Dette stemmer dessverre ikke. Verken i skolen eller høyere utdanning får alle elever og studenter i dag mulighet til å tilegne seg den kompetansen som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling. Å få til dette krever en omlegging av utdanning på alle nivå. Her er vi langt fra i mål. Det er også nå forventet at universiteter og høyskoler kan tilby fleksibel etter- og videreutdanning som svarer til samfunnets kompetansebehov, men det fordrer at sektoren har rammevilkår som muliggjør omstillingsarbeidet.
3. 2030-agendaen er en storstilt transformasjon, som krever at staten mobiliserer og tilrettelegger for samarbeid med og mellom sektorer, forvaltningsnivåer og andre samfunnsaktører. Siden en viktig del av arbeidet foregår på tvers av etablerte virksomheter og strukturer, er det behov for ytterligere styrke insentiver og andre virkemidler for å tilrettelegge for transfgaglig og tverrsektorielt samarbeid. Et eksempel kan være å etablere samarbeidsfond på tvers av departementene for å stimulere til mer vidsyn, bredde og langsiktighet for utvikling av løsninger. Et annet tiltak kan være å etablere universiteter som levende laboratorier, der forskere, studenter og andre samfunnsaktører går sammen om å løse bærekraftsproblemer.
4. Norge har et ansvar for at lavinntektsland med mindre velutviklede utdanningssystemer, skal nå sine bærekraftsmål. På grunn av innføring av studieavgift, har ikke lenger studenter fra det globale sør, tilgang til ordninger som gjør det mulig for dem å høste viktig kunnskap ved Norske universitet og høyskoler. Stipendmulighetene for disse studentene må raskt utvides, eller universitetene må gis anledning til å sette en lavere studieavgift enn det som i dag er krav.

I tillegg vil vi påpeke viktigheten av å adressere dilemmaer og kontroverser i St.meldingen:

1. I Norges arbeid med å nå bærekraftsmålene oppstår det flere kontroverser som det er viktig å løfte opp og diskutere mulige løsninger på i meldingen. Eksempler på dette er hvordan næringer vi baserer mye av vår inntekt på skaper bærekraftsutfordringer både nasjonalt og internasjonalt. Olje og gass produksjon bidrar til utslipp av klimagasser, utbygging av fornybar energi utfordrer våre forpliktelser til å verne natur. Oppdrettsnæringen skaper miljøutfordringer i vann og vassdrag. Dersom det ene målet ikke skal slå andre i hel, må arbeidet med å nå bærekraftsmålene derfor skje innenfor [planetens tålegrense](#). Dette bør også løftes fram som en ramme for meldingen.
2. I arbeidet med å nå bærekraftsmålene, pålegges kommuner mye ansvar. Regelverket som er gjeldene i dag har vist seg å ikke gi sterkt nok vern i saker som omhandler utbygging av natur. Meldingen bør løfte opp dilemmaer og mulige løsninger på hvordan kommuner kan få tydeligere og mer forpliktende rammer slik at de står sterkere rustet for å nå Norges målsetninger knyttet til vern av natur og biologisk mangfold.

Avslutningsvis anbefales det å tydeliggjøre funksjonen til den kommende Stortingsmeldingen.